

VIŠESTRUKA SUKLADNOST

OKOLIŠ, KLIMATSKE PROMJENE, DOBRO
POLJOPRIVREDNO STANJE TLA

JAVNO ZDRAVLJE, ZDRAVLJE ŽIVOTINJA
I BILJAKA

DOBROBIT ŽIVOTINJA

Savjetodavna služba

Izdavač:

Savjetodavna služba

Savska cesta 41, Zagreb

Tel.: 01- 4882-700

Fax: 01- 4882-701

www.savjetodavna.hr

savjetodavna@savjetodavna.hr

Autor:

Anđelka Pejaković, dipl. ing agr.

uz stručnu pomoć i podršku

Ministarstva poljoprivrede i Ministarstva
zaštite okoliša i energetike

Glavni urednik:

Hrvoje Horvat, dr. med. vet.

Grafičko oblikovanje:

Ljiljana Jelaković, mag. ing. des. text.

ISBN 978-953-6763-59-7

Zagreb, prosinac 2016.

UVJETI VIŠESTRUKKE SUKLADNOSTI

Definirani su člancima 91. do 101. i dodatkom II Uredbe (EU) 1306/2013

i Pravilnikom o Višestrukoj sukladnosti (NN 32/2015, 45/2016)

UVOD

Višestruka sukladnost predstavlja niz obaveznih zahtjeva i uvjeta koje poljoprivrednici moraju poštivati u obavljanju svoje poljoprivredne djelatnosti na gospodarstvima radi ostvarivanja prava na potpore u poljoprivredi.

VIŠESTRUKA SUKLADNOST JE PREDUVJET ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA:

- izravna plaćanja
- IAKS mjere ruralnog razvoja:
 - mjera 10 „Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene“,
 - mjera 11 „Ekološki uzgoj“ i
 - mjera 13 „Plaćanja područjima s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima“.
- mjere tržišne potpore iz članaka 46. i 47. Uredbe (EU) 1308/2015 (Program potpore u sektoru vina: rekonstrukcija i konverzija vinograda i zelena berba)

Sudionici Programa za male poljoprivrednike nisu obvezni

poštivati pravila višestruke sukladnosti (oni koji primaju manje od 5.000,00 kn potpora godišnje).

ADMINISTRATIVNA KONTROLA I KAZNE:

Administrativne kazne mogu se izreći za ne poštivanje pravila višestruke sukladnosti u bilo kojem trenutku u kalendarskoj godini za koju je obveznik podnio zahtjev za potporu.

Administrativne kazne primjenjuju se putem smanjenja ili ukidanja ukupnog iznosa plaćanja koji je odobren ili se treba odobriti korisniku u odnosu na zahtjeve za potporu koje je podnio ili će podnijeti u tijeku kalendarske godine nalaza.

Prilikom umanjenja ili ukidanja plaćanja u obzir se uzima ozbiljnost, opseg, trajanje i ponavljanje utvrđenog neispunjavanje pravila višestruke sukladnosti.

Matrice (%) umanjenja plaćanja za kršenje uvjeta i standarda nemarom i namjerom detaljno je propisan dodatkom III Pravilnika o Višestrukoj sukladnosti (NN 32/2015) i člankom 8. Pravilnika o izmjenama Pravilnika o Višestrukoj sukladnosti (NN 45/2016).

PODRUČJE	GLAVNO PITANJE I GODINA POČETKA OBVEZE	ZAHTJEVI I STANDARDI	
OKOLIŠ, KLIMATSKE PROMJENE, DOBRO POLJOPRIVREDNO STANJE TLA	Vode (2015.)	SMR 1	Standardi za nitratre
		GAEC 1	Zaštitne zone oko vodenih tokova
		GAEC 2	Korištenje vode za navodnjavanje u skladu sa zakonskim zahtjevima
		GAEC 3	Zabrana izravnog ispuštanja u podzemne vode i mjere za sprečavanje neizravnog onečišćenja podzemnih voda ispuštanjem opasnih tvari na zemlju i njihovim procjeđivanjem kroz tlo
	Tlo i zalihe ugljika (2015.)	GAEC 4	Minimalna pokrivenost tla
		GAEC 5	Minimalno upravljanje poljoprivrednim zemljištem prema specifičnim karakteristikama tla u svrhu očuvanja tla od erozije
		GAEC 6	Upravljanje žetvenim ostacima i sprečavanje zarastanja poljoprivrednih površina neželjenom vegetacijom
	Bioraznolikost (2015.)	SMR 2	Standardi za očuvanje životinjskih vrsta i okoliša
		SMR 3	Standardi za očuvanje prirodnih staništa i divlje flore i faune
	Krajobraz, minimalna razina održavanja (2015.)	GAEC 7	Očuvanje obilježja krajobraza i minimalna razina održavanja

JAVNO ZDRAVLJE, ZDRAVLJE ŽIVOTINJA I BILJAKA	Sigurnost hrane (2016.)	SMR 4	Standardi za sigurnost hrane
		SMR 5	Standardi za korištenje određenih tvari hormonskog ili tireostatskog djelovanja i beta-agonista na domaćim životinjama
	Identifikacija i registracija životinja (2015.)	SMR 6	Standardi za Identifikaciju i registraciju svinja
		SMR 7	Standardi za Identifikaciju i registraciju goveda
		SMR 8	Standardi za Identifikaciju i registraciju ovaca i koza
	Bolesti životinja (2016.)	SMR 9	Standardi o sprečavanju, nadzoru i iskorjenjivanju određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija
	Sredstva za zaštitu bilja (2016.)	SMR 10	Standardi za korištenje sredstava za zaštitu bilja
DOBROBIT ŽIVOTINJA	Dobrobit životinja (2018.)	SMR 11	Standardi za zaštitu teladi
		SMR 12	Standardi za zaštitu svinja
		SMR 13	Standardi za zaštitu životinja koje se uzgajaju u svrhu proizvodnje

Područje: OKOLIŠ, KLIMATSKE PROMJENE, DOBRO POLJOPRIVREDNO STANJE TLA

SMR 1 – STANDARDI ZA NITRATE

Kontrolira se na poljoprivrednim gospodarstvima unutar 9% područja RH proglašeno ranjivim na nitrate.

Obveznik mora provoditi kemijsku analizu tla za svaku proizvodnu parcelu na poljoprivrednom gospodarstvu najmanje jednom u četiri godine.

Rezultati kemijske analize čuvaju se na gospodarstvu najmanje četiri godine od dana provođenja analize.

Obveznik mora voditi evidenciju korištenja gnojiva na svom gospodarstvu.

Na poljoprivrednom gospodarstvu gnojivo se unosi u tlo na poplavljenim područjima po završetku razdoblja poplave.

Na poljoprivrednom gospodarstvu u područjima zona sanitarne zaštite izvorišta koja se koriste za javnu vodoopskrbu, primjena gnojiva s dušikom provodi se sukladno odredbama posebnog propisa kojim se određuju uvjeti za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta.

Poštuju se granične vrijednosti unosa dušika u tijeku jedne kalendarske godine:

- maksimalno 210 kg/ha dušika (u primjeni od 1. srpnja 2013. do 1. srpnja 2017. godine)
- maksimalno 170 kg/dušika (obveza nakon 1. srpnja 2017. godine)

Poštuje se zabrana primjene radi smanjivanja gubitaka N ispiranjem i isparavanjem:

- gnojenje gnojnicom i gnojovkom na svim poljoprivrednim površinama bez obzira na pokrov od 15. studenog do 15. veljače
- gnojenje gnojnicom i gnojovkom raspodjelom po površini bez unošenja u tlo na svim poljoprivrednim površinama od 01. svibnja do 01. rujna

Poštuje se zabrana primjene gnojiva:

- na tlima zasićenim vodom
- na tlima koja su prekrivena snježnim pokrivačem
- na smrznutim tlima

- na poplavljenim tlima
- na nepoljoprivrednom zemljištu
- na 3 m udaljenosti od vanjskog ruba korita vodotoka širine 5 m ili više,
- na 20 m udaljenosti od vanjskog ruba korita jezera ili druge stajaće vode,
- na nagnutim terenima uz vodotokove, s nagibom većim od 10% na udaljenosti manjoj od 10 m od vanjskog ruba korita vodotoka
- pomiješanog s otpadnim muljem
- s poljoprivrednih gospodarstava na kojima su utvrđene bolesti s uzročnicima otpornim na uvjete u gnojnoj jami

Poštuje se zabrana primjene gnojnice i gnojovke:

- u II zoni sanitarne zaštite izvorišta (osim kod zakonskih izuzetaka)
- na 25 metara udaljenosti od bunara
- na 20 m udaljenosti od jezera
- na 5 m udaljenosti od ostalih vodenih tokova
- na nagnutim terenima gdje se slijevaju s površine
- na nagnutim terenima uz vodotokove, s nagibom većim od 10%
- na udaljenosti manjoj od 10 m od vodotokova

Stajski gnoj skladišti se samo na uređenim gnojištima: platoima za kruti stajski gnoj, gnojišnim jamama, lagunama, jamama za gnojnicu, u drugim spremnicima.

Spremnici su vodonepropusni i tako izvedeni da nema rizika od: izlivanja u okoliš, ispiranja u okoliš, otjecanja u okoliš, onečišćenja površinskih voda, onečišćenja podzemnih voda

Kapaciteti spremnika trebaju osigurati mogućnost 6-mjesečnog prikupljanja stajskog gnoja (obveza od 01.07.2017.g.)

Poljoprivredno gospodarstvo mora višak stajskog gnoja zbrinuti:

- gnojidbom poljoprivrednih površina drugog vlasnika na temelju ugovora,
- preradom stajskog gnoja u bioplin, kompost, supstrat i drugo na gospodarstvu ili na temelju višegodišnjeg ugovora, zbrinjavanjem stajskog gnoja na druge načine.

Poljoprivredno gospodarstvo mora posjedovati pismene dokaze o zbrinjavanju viška stajskog gnoja.

Zbrinjavanje viška stajskog gnoja provodi se u skladu s načelima dobre poljoprivredne prakse.

Ako gnojidba stajskim gnojem ne osigurava granične vrijednosti unosa dušika u tijeku jedne kalendarske godine (postoji višak stajskog gnoja s obzirom na raspoložive površine) tada:

- postoji ugovor ili drugi pismeni dokaz o korištenju površina drugog gospodarstva
- upotrebljava se za proizvodnju bioplina i/ili komposta i/ili supstrata ili drugo na gospodarstvu ili negdje drugdje temeljem višegodišnjeg ugovora
- zbrinjava se na druge načine (npr. prodaje se)

Standardi za nitrata su detaljno propisani Direktivom Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla i I. Akcijskim programom zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla (NN 15/13).

GAEC 1 - ZAŠTITNE ZONE OKO VODOTOKOVA

Gnojiva se ne smiju koristiti na sljedećim udaljenostima od vodotokova:

- na 20 m udaljenosti od vanjskog ruba korita jezera ili druge stajaće vode
- na 3 m udaljenosti od vanjskog ruba korita vodotoka širine 5 m i više
- na nagnutim terenima uz vodotokove s nagibom većim od 10% na udaljenosti manjoj od 10 m od vanjskog ruba korita vodotoka

GAEC 2 - KORIŠTENJE VODE ZA NAVODNJAVANJE U SKLADU SA ZAKONSKIM ZAHTJEVIMA

Za navodnjavanje iz površinskih voda do ukupno 10 hektara zemljišta istog vlasnika i za navodnjavanje podzemnom vodom, što se zahvaća i crpi na istom zemljištu, do ukupno 5 hektara zemljišta istoga vlasnika potrebno je ishoditi vodopravnu dozvolu za korištenje voda (izdaju Hrvatske vode). Kada se radi o navodnjavanju većih površina od navedenih korisnik je dužan ishoditi koncesiju za zahvaćanje voda za navodnjavanje za različite namjene (izdaje Ministarstvo poljoprivrede).

Navodnjavanje poljoprivrednih površina također je moguće priključenjem na sustave javne vodoopskrbe sukladno općim i tehničkim uvjetima isporuke vodnih usluga koje donose isporučitelji vodnih usluga.

Vlasnik odnosno ovlaštenik drugog stvarnog prava na zemljištu može slobodno upotrebljavati i koristiti samo oborinske vode koje se

skupljaju na njegovom zemljištu dok se podzemne vode na zemljištu mogu upotrebljavati samo za piće, potrebe kućanstva i kupanje (ili i za navodnjavanje uz ishođenje potrebne dozvole).

GAEC 3 - ZABRANA IZRAVNOG ISPUŠTANJA U PODZEMNE VODE I MJERE ZA SPREČAVANJE NEIZRAVNOG ONEČIŠĆENJA PODZEMNIH VODA ISPUŠTANJEM OPASNIH TVARI NA ZEMLJU I NJIHOVIM PROCJEĐIVANJEM KROZ TLO

Zaštita podzemnih voda od onečišćenja uključuje zabranu izravnog ispuštanja (ispuštanje u: bunare, bušotine, vrtače, ponikve, jame, špilje, kaverne i sl.) u podzemne vode i poduzimanje mjera sprječavanja neizravnog onečišćenja podzemnih voda (procjeđivanjem kroz tlo kao posljedica izlivanja ili odlaganja proizvoda koji sadrže onečišćujuće tvari) ispuštanjem onečišćujućih tvari navedenih na Listi I. i Listi II.

Pri rukovanju, transportu, privremenom skladištenju, trajnom odlaganju ambalaže i neiskorištenih ostataka proizvoda koji sadrže onečišćujuće tvari sa Liste I. i II., s proizvodima se postupa po načelima dobre poljoprivredne prakse i prema uputama proizvođača navedenim na proizvodu/ambalaži (etikete, tehnički zahtjevi, sigurnosno tehnički list i sl.).

Proizvodi koji sadrže onečišćujuće tvari sa Liste I. i II. jesu:

- sredstva za zaštitu bilja i biocidni proizvodi;
- motorna ulja i sredstva za podmazivanje;
- goriva (benzin, dizel);
- baterije i akumulatori.

Lista I.: 1. Organohalogeni spojevi i tvari koje mogu tvoriti takve spojeve u vodenom okolišu; 2. Organofosforni spojevi; 3. Organokositreni spojevi; 4. Tvari koje sadrže karcinogena, mutagena ili teratogena svojstva u vodenom okolišu ili preko vodnog okoliša; 5. Živa i njezini spojevi; 6. Kadmij i njegovi spojevi; 7. Mineralna ulja i ugljikovodici; 8. Cijanidi.

Lista II: 1. Metaloidi i metali i njihovi spojevi: 1.1. Cink, 1.2. Bakar, 1.3. Nikal, 1.4. Krom, 1.5. Olovo, 1.6. Selen, 1.7. Arsen, 1.8. Antimon, 1.9. Molibden, 1.10. Titan, 1.11. Kositar, 1.12. Barij, 1.13. Berilij, 1.14. Bor, 1.15. Uran, 1.16. Vanadij, 1.17. Kobalt, 1.18. Talij, 1.19. Telur i 1.20. Srebro; 2. Biocidi i njihove prerađevine kojih nema na Listi I.; 3. Tvari koje imaju štetan učinak na okus i/ili miris podzemnih voda i spojevi koji mogu uzrokovati tvorbu takvih tvari u takvoj vodi i koji je čine neprimjerenom za ljudsku uporabu; 4. Toksični ili postojani organski spojevi silicija, te tvari koje mogu uzrokovati tvorbu takvih spojeva u vodi, isključujući one koji su biološki neškodljivi ili se u vodi brzo pretvaraju u neškodljive tvari; 5. Anorganski spojevi fosfora i prirodnog fosfora; 6. Fluoridi i 7. Amonijak i nitriti."

GAEC 4 – MINIMALNA POKRIVENOST TLA

Tijekom vegetacijskog razdoblja sve poljoprivredne površine moraju biti pokrivene poljoprivrednim kulturama ili žetvenim ostacima (nadzemni dio

biljke s korijenom) ili ciljano pokrivene biljnim ostacima (malč), koji umanjuju eroziju tla, osim u slučaju obavljene pripreme za sljedeću sjetvu i prije nicanja ili zimske brazde.

Tijekom zime, od 15. studenog do 15. veljače, u cilju prikupljanja vlage i sprečavanja erozije, poljoprivredne površine biti će prekrivene biljnim pokrovom (glavni ili među usjev) ili će se primjenjivati jedna od sljedećih mjera:

- Grubo oranje na zimsku brazdu,
- Zaoravanje strništa,
- Ostavljanje strništa na poljoprivrednim površinama,

- Prekrivanje poljoprivrednih površina žetvenim ostacima (malč).

GAEC 5 - MINIMALNO UPRAVLJANJE POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM PREMA SPECIFIČNIM KARAKTERISTIKAMA TLA U SVRHU OČUVANJA TLA OD EROZIJE

Na poljoprivrednim površinama s nagibom od 15 % ili više, osnovna obrada tla se provodi samo okomito na pad terena.

Postojeći trajni nasadi na poljoprivrednim površinama s nagibom od 15% ili više, u kojima je smjer redova paralelno s nagibom

terena moraju imati zatravljeni međuredni prostor.

GAEC 6 – UPRAVLJANJE ŽETVENIM OSTACIMA I SPREČAVANJE ZARASTANJA POLJOPRIVREDNIH POVRŠINA NEŽELJENOM VEGETACIJOM

Žetveni ostaci s poljoprivrednih površina ne smiju se spaljivati. Žetvenim ostacima ne smatraju se ostaci nastali orezivanjem trajnih nasada.

Spaljivanje žetvenih ostataka dopušteno je samo u cilju sprečavanja širenja ili suzbijanja organizama štetnih za bilje o čemu postoji službena naređena mjera.

GAEC 7 – OČUVANJE OBILJEŽJA KRAJOBRAZA I MINIMALNA RAZINA ODRŽAVANJA

Obilježja krajobraza na poljoprivrednoj površini ne smiju se uklanjati ili oštećivati.

Obilježja krajobraza su živice, lokve, jarci, drvoređi, pojedinačno drveće, šumarak, suhozidi.

Nije dozvoljeno orezivanje živica i šumaraka u razdoblju od 1. ožujka do 31. kolovoza.

Na poljoprivrednim površinama ne smiju biti prisutni korovi pelinolisna ambrozija, mračnjak, višegodišnji korovi niti drvenaste biljne vrste koje zarastaju poljoprivrednu površinu.

Ove će se biljne vrste uklanjati mehaničkim postupcima ili primjenom herbicida.

Oranice se održavaju jednom od agrotehničkih mjera pod kojima se podrazumijeva mehanički zahvat u tlo ili košnjom najmanje jednom godišnje.

Livade i pašnjaci održavaju se redovitom ispašom ili košnjom najmanje jednom godišnje.

Poljoprivredne površine pod trajnim nasadima održavaju se međurednom obradom – oranjem, kultivacijom ili košnjom najmanje jednom godišnje.

Ujedno, na tim površinama stabla maslina, stabla i grmovi voćaka i trsovi vinove loze moraju se održavati redovitom rezidbom, primjereno biljnoj vrsti i načinu uzgoja.

Kod provođenja samo jedne košnje na poljoprivrednim površinama, potrebno ju je obaviti do 30. lipnja.

Na poljoprivrednim površinama koje su u ARKOD sustavu označene kao travnjak velike prirodne vrijednosti i poljoprivrednim površinama koje su u ARKOD sustavu označene kao područje ekološke mreže na kojem je cilj očuvanja ptice kosac (*Crex crex*), košnju je potrebno obaviti do 15. rujna.

Na poljoprivrednim površinama koje su u ARKOD sustavu označene kao područje ekološke mreže na kojima su ciljevi očuvanja vrste danjih leptira *Phengaris teleius*, *Phengaris nausithous* i *Coenonympha oedippus*

te su stanište vrste *Phengaris alcon* alcon, košnju je potrebno obaviti do 1. listopada.

SMR 2 - STANDARDI ZA OČUVANJE ŽIVOTINJSKIH VRSTA I OKOLIŠA

Korisnik ne smije smanjiti ili oštetiti stanište pojedine populacije zavičajne divlje ptičje vrste do te mjere da ta populacija postane ugrožena.

Očuvanje vrsta divljih ptica detaljnije je propisano Direktivom Vijeća 2009/147/EZ od 30. studenog 2009. o očuvanju divljih ptica, Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/13), Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/13, 105/15) i Pravilnikom o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (NN 146/14).

Ukoliko planira provesti program ili zahvat na poljoprivrednom zemljištu, korisnik je dužan obratiti se tijelu nadležnom za provođenje postupka

ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu (OPEM), prema odredbama Zakona o zaštiti prirode, te postupiti sukladno pribavljenom aktu.

OPEM se provodi za sve zahvate (kao npr. prenamjenu poljoprivrednog zemljišta, podizanje novih višegodišnjih nasada, izgradnju sustava (infrastrukture) navodnjavanja i/ili odvodnje, izgradnju građevina za obradu otpadnih voda, izgradnju sustava drenaže, izgradnju cesta, putova i sl., izgradnju staklenika, plastenika, građevina za uzgoj stoke, klaonica, objekata za skladištenje gnoja, zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata, i dr.) za koje nije moguće isključiti da će imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže (Natura 2000).

OPEM se provodi prema načelu predostrožnosti u okviru pripreme

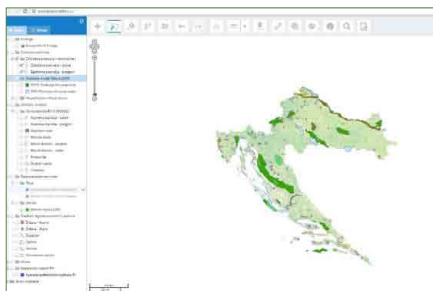
namjeravanog zahvata, a prije njegove provedbe, na zahtjev nositelja zahvata prema nadležnom tijelu.

Nadležno tijelo je:

1. Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Uprava za zaštitu prirode - kada se zahvat planira na zaštićenom području* u kategoriji nacionalnog parka, parka prirode i posebnog rezervata;

2. Upravno tijelo u županiji nadležno za poslove zaštite prirode - kada se zahvat planira na zaštićenom području* u kategoriji regionalnog parka, značajnog krajobraza, park-šume, spomenika prirode i spomenika parkovne arhitekture ili na području koje nije ujedno i zaštićeno područje.

(* Kartografski prikaz zaštićenih područja dostupan je na internetskim stranicama ARKOD Preglednika <http://preglednik.arkod.hr/> ili Bioportala <http://www.bioportal.hr/gis/>)

Zahtjev za provedbu postupka OPEM treba sadržavati:

1. Podatke o nositelju zahvata:

- za pravnu osobu: naziv i sjedište tvrtke, OIB, ime i kontakt odgovorne osobe + izvadak iz sudskog registra
- za fizičku osobu obrtnika: ime i prezime, OIB, naziv i sjedište obrta i kontakt + izvadak iz obrtnog registra
- za fizičku osobu i OPG: ime i prezime, OIB, adresa stanovanja i kontakt + preslika osobne iskaznice

2. Podatke o zahvatu i lokaciji zahvata:

- naziv jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojoj se nalazi lokacija zahvata, uključujući ime katastarske općine i broj katastarske čestice (ili ID ARCOD parcele),
- opis zahvata koji se planira i na kojoj površini,
- razdoblje godine (indikativni datumi) kada se planiraju izvoditi radovi,
- fotodokumentaciju postojećeg stanja lokacije na kojoj će se izvoditi zahvat sa vidljivim datumom kada je fotografija nastala,
- način izvođenja zahvata

3. Upravnu pristojbu (20,00 kn + 50,00 kn državnih biljega).

Napomena:

Za zahvate za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita

okoliša (Zakon o zaštiti okoliša, NN 80/2013 i 78/2015 i Uredba o procjeni utjecaja na okoliš, NN 61/2014) određena ocjena o potrebi procjene utjecaja na okoliš, OPEM se obavlja u okviru postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš.

Za zahvate za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša (Zakon o zaštiti okoliša, NN 80/2013 i 78/2015 i Uredba o procjeni utjecaja na okoliš, NN 61/2014) određena obveza procjene utjecaja na okoliš, OPEM se obavlja prije pokretanja postupka procjene utjecaja na okoliš.

SMR 3 – STANDARDI ZA OČUVANJE PRIRODNIH STANIŠTA I DIVLJE FLORE I FAUNE

Očuvanje prirodnih staništa i divlje faune i flore detaljnije je propisano Direktivom Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, koja je izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2013/17/EZ od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske, Zakonom o

zaštiti prirode (NN 80/13), Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/13, 105/15) i Pravilnikom o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (NN 146/14).

Ukoliko planira provesti program ili zahvat na poljoprivrednom zemljištu, korisnik je dužan obratiti se tijelu nadležnom za provođenje postupka ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu (OPEM), prema odredbama Zakona o zaštiti prirode, te postupiti sukladno pribavljenom aktu.

OPEM se provodi za sve zahvate (kao npr. prenamjenu poljoprivrednog zemljišta, podizanje novih višegodišnjih nasada, izgradnju sustava (infrastrukture) navodnjavanja i/ili odvodnje, izgradnju građevina za obradu otpadnih voda, izgradnju sustava drenaže, izgradnju cesta, putova i sl., izgradnju staklenika, plastenika, građevina za uzgoj stoke, klaonica, objekata za skladištenje gnoja, zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata, i dr.) za koje nije moguće isključiti da će imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže (Natura 2000).

OPEM se provodi prema načelu predostrožnosti u okviru pripreme namjeravanog zahvata, a prije njegove provedbe, na zahtjev nositelja zahvata prema nadležnom tijelu.

Nadležno tijelo je:

1. Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Uprava za zaštitu prirode -

kada se zahvat planira na zaštićenom području* u kategoriji nacionalnog parka, parka prirode i posebnog rezervata;

2. Upravno tijelo u županiji nadležno za poslove zaštite prirode - kada se zahvat planira na zaštićenom području* u kategoriji regionalnog parka, značajnog krajobrazu, park-šume, spomenika prirode i spomenika parkovne arhitekture ili na području koje nije ujedno i zaštićeno područje.

(* Kartografski prikaz zaštićenih područja dostupan je na internetskim stranicama ARKOD Preglednika <http://preglednik.arkod.hr/> ili Bioportalu <http://www.biportal.hr/gis/>)

Zahtjev za provedbu postupka OPEM treba sadržavati:

1. Podatke o nositelju zahvata:

- za pravnu osobu: naziv i sjedište tvrtke, OIB, ime i kontakt odgovorne osobe + izvadak iz sudskog registra
- za fizičku osobu obrtnika: ime i prezime, OIB, naziv i sjedište obrta i kontakt + izvadak iz obrtnog registra
- za fizičku osobu i OPG: ime i prezime, OIB, adresa stanovanja i kontakt + preslika osobne iskaznice

2. Podatke o zahvatu i lokaciji zahvata:

- naziv jedinice lokalne i područne (regionalne)

samouprave u kojoj se nalazi lokacija zahvata, uključujući ime katastarske općine i broj katastarske čestice (ili ID ARCOD parcele),

- opis zahvata koji se planira i na kojoj površini,
- razdoblje godine (indikativni datumi) kada se planiraju izvoditi radovi,
- fotodokumentaciju postojećeg stanja lokacije na kojoj će se izvoditi zahvat sa vidljivim datumom kada je fotografija nastala,
- način izvođenja zahvata

3. Upravnu pristojbu (20,00 kn + 50,00 kn državnih biljega).

Napomena:

Za zahvate za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša (Zakon o zaštiti okoliša, NN 80/2013 i 78/2015 i Uredba o procjeni utjecaja na okoliš, NN 61/2014) određena ocjena o potrebi procjene utjecaja na okoliš, OPEM se obavlja u okviru postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš.

Za zahvate za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša (Zakon o zaštiti okoliša, NN 80/2013 i 78/2015 i Uredba o procjeni utjecaja na okoliš, NN 61/2014) određena obveza procjene utjecaja na okoliš, OPEM se obavlja prije pokretanja postupka procjene utjecaja na okoliš.

Područje: JAVNO ZDRAVLJE, ZDRAVLJE ŽIVOTINJA I BILJAKA

SMR 4 – STANDARDI ZA SIGURNOST HRANE

Subjekti u poslovanju s hranom i hranom za životinje u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije unutar poslovanja kojim upravljaju moraju osigurati da hrana ili hrana za životinje ispunjava zahtjeve propisa o hrani koji su od važnosti za njihove aktivnosti te moraju provjeriti jesu li ti zahtjevi ispunjeni.

To se prvenstveno odnosi na:

- udovoljavanje zahtjevima higijene;
- obvezu uspostave, provedbe i održavanja sustava i postupaka temeljenih na načelima HACCP sustava;
- osiguravanje sljedivosti u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije hrane;
- obavještanje nadležnog tijela ako smatra ili ima razloga vjerovati da hrana nije sigurna;
- povlačenje ili opoziv hrane s tržišta ako smatra ili ima razloga vjerovati da hrana nije sigurna;
- označivanje hrane odnosno informiranje potrošača u skladu s propisanim zahtjevima;

- udovoljavanje standardima kvalitete hrane

Pri utvrđivanju je li neka hrana nesigurna, u obzir se moraju uzeti: uobičajeni uvjeti upotrebe hrane, informacije koje su dane potrošaču, mogući trenutačni ili odgođeni učinci na zdravlje osoba, mogući kumulativni toksični učinci te posebna zdravstvena osjetljivost određenih kategorija potrošača.

SPH ne smije stavljati na tržište hranu koja nije sigurna te je primarno odgovoran za sigurnost hrane u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije koje su pod njegovom kontrolom. SPH imaju primarnu odgovornost za sigurnost hrane.

Uvjeti za sigurnost hrane detaljnije su propisani Uredbom (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane i Zakonom o hrani (NN 81/13, 14/14).

SMR 5 – STANDARDI ZA KORIŠTENJE ODREĐENIH TVARI HORMONSKOG ILI TIREOSTATSKOG DJELOVANJA I BETA-AGONISTA

Na farmskim i akvatičnim životinjama zabranjena je primjena tvari hormonskog ili tireostatskog učinka te beta-agonista, osim u posebnim slučajevima terapijske i/ili zootehničke primjene.

Neke od navedenih tvari su zabranjene ili zabranjene s izuzećem, a neke od njih su privremeno zabranjene.

Korištenje zabranjenih tvari je detaljnije propisano Direktivom Vijeća 96/22/EZ od 29. 4. 1996. o zabrani primjene određenih tvari hormonskog ili tireostatskog učinka i beta-agonista na farmskim životinjama i Naredbom o zabrani primjene određenih tvari hormonskog ili tireostatskog učinka i beta-agonista na farmskim životinjama (NN 51/13).

SMR 6 – STANDARDI ZA IDENTIFIKACIJU I REGISTRACIJU SVINJA

Obavezan je upis u Registar farmi i godišnja dojava o brojnom stanju svinja na gospodarstvu.

Voditi Registar svinja na gospodarstvu (sve promjene moraju biti upisane ažurno i kronološkim redom, najkasnije do trećeg dana od dana nastale promjene. Kod premještanja svinje prati propisno popunjen

Putni list. Posjednik životinja dužan je osigurati da su sve svinje na gospodarstvu označene na propisan način: ušnom markicom u desnom uhu, čim prije, a najkasnije prije napuštanja gospodarstva tetoviranjem u desnom uhu - najkasnije 15 dana od rođenja. Tetovir broj dodjeljuje HPA.

Identifikacija i registracija svinja detaljnije je propisana Direktivom Vijeća EU 71/2008 od 17. srpnja 2008. o identifikaciji i registraciji svinja i Pravilnikom o obveznom označavanju i registraciji svinja (NN 51/07, 50/08, 156/08, 148/09, 2/11).

SMR 7 – STANDARDI ZA IDENTIFIKACIJU I REGISTRACIJU GOVEDA

Obavezan je upis u registar farmi. Posjednik je dužan osigurati da su sva goveda na gospodarstvu propisno označena. Govedo mora biti označeno najkasnije do 20. dana starosti odnosno prije otpreme s gospodarstva, ako se otprema prije 20. dana. Goveda moraju biti označena ušnim markicama s jedinstvenim brojem koja se moraju staviti na oba uha. Obje ušne markice moraju imati isti JŽB koji omogućuje identifikaciju svake pojedine životinje i gospodarstva na kojem je rođena.

Posjednik je dužan osigurati da putni list prati govedo pri svakom premještanju.

Identifikacija i registracija goveda detaljnije je propisana Uredbom (EC)

br. 1760/2000 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. srpnja 2000. o uvođenju sustava za identifikaciju i registraciju goveda te o označavanju goveđeg mesa i proizvoda od goveđeg mesa i Pravilnikom o provođenju obveznog označavanja i registracije goveda (NN 108/13).

SMR 8 – STANDARDI ZA IDENTIFIKACIJU I REGISTRACIJU OVACA I KOZA

Svaka ovca i koza mora biti označena i upisana u ROKG, a svako premještanje ovaca i koza mora se evidentirati u JROK. Ovce i koze moraju se označiti u roku od 6 mjeseci od dana rođenja, a u svakom slučaju prije odlaska s gospodarstva na kojem su rođene.

Od 01.01.2011. sve životinje rođene nakon toga datuma označene su

drugim sredstvom – elektronskim transponderom, osim ako s gospodarstva idu direktno na klanje i mlađe su od 6 mjeseci.

Sve životinje na gospodarstvu moraju biti označene istovremeno sa dva sredstva za označavanje.

Sve životinje u prometu treba pratiti Putni list.

Identifikacija i registracija ovaca i koza detaljnije je propisana Uredbom br. 21/2004 (EC) od 17. prosinca 2004. o sustavu za identifikaciju i registraciju ovaca i koza, Uredbom br. 1560/2007 (EC) od 17. prosinca 2007. o provedbi Uredbe br. 21/2004 vezano na datum uvođenja elektronske identifikacije za ovce i koze i Pravilnikom o provođenju obveznog označavanja i registracije ovaca i koza (NN 111/07, 154/08, 9/10, 110/10).

SMR 9 – STANDARDI O SPREČAVANJU, NADZORU I ISKORJENJIVANJU ODREĐENIH TRANSMISIVNIH SPONGIFORMNIH ENCEFALOPATIJA

Korisnik je dužan nadležnom tijelu prijaviti sumnju na bilo koji oblik TSE, a u slučaju sumnje ili potvrđenog slučaja provoditi sve mjere u svrhu kontrole, sprečavanja daljnjeg širenja i iskorjenjivanja bolesti.

Zabranjeno je hraniti preživače bjelančevinama podrijetlom od sisavaca.

Zabrana se ne primjenjuje na sljedeće proizvode:

- mlijeko, proizvode na bazi i dobivene od mlijeka, kolostrum i proizvode od kolostruma;
- kolagen i želatinu dobivenu od nepreživača;
- određene hidrolizirane bjelančevine dobivene od dijelova nepreživača ili krzna i kože preživača;
- krmne smjese koje sadrže ove navedene proizvode

Korisnik je dužan prijaviti sumnju na bolest svom veterinaru za životinje koje pokazuju, ili su pokazivale neurološke poremećaje ili poremećaje u ponašanju ili progresivno pogoršanje općeg zdravstvenog stanja.

Korisnik je dužan omogućiti provedbu svih mjera koje nadležno tijelo odredi

u slučaju sumnje na TSE i službene potvrde TSE, a što može uključivati i usmrćivanje životinja koje su u riziku i uništavanje svih dijelova usmrćene životinje i proizvoda podrijetlom od tih životinja te ograničenje premještanja preživača.

Korisnik mora osigurati da se s njegovog gospodarstva na tržište stavljaju ili izvoze goveda, ovce ili koze u skladu sa svim propisima, uz odgovarajući certifikat.

Sprečavanje, nadzor i iskorjenjivanje TSE detaljnije je propisano Uredbom (EZ) br. 999/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o utvrđivanju pravila za sprečavanje, nadzor i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija i Zakonom o veterinarstvu (NN 82/13 i 148/13).

SMR 10 – STANDARDI ZA KORIŠTENJE SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA

Sredstva za zaštitu bilja moraju se stručno upotrebljavati prema uputama, upozorenjima, obavijestima i ograničenjima koji su navedeni na etiketi.

Korisnici pri tretiranju moraju koristiti odgovarajuća sredstva za osobnu zaštitu i posebna zaštitna sredstva te strojeve za primjenu pesticida i opremu u skladu s uputama na etiketi ili rješenju o registraciji i dozvoli pojedinog pesticida ovisno o pesticidu i metodi tretiranja koju primjenjuju.

Pesticidi se moraju čuvati u posebnoj prostoriji ili posebnom ormaru u originalnoj ambalaži, odvojeno od hrane i hrane za životinje te drugih predmeta opće uporabe, izvan dosega djece, uz određene uvjete glede temperature, vlage i svjetlosti i u skladu s drugim uvjetima navedenim na etiketi.

Korisnik ne smije posjedovati, čuvati ili primjenjivati pesticide koji nisu registrirani u RH, koji nemaju valjano rješenje o registraciji ili rješenje o dozvoli ili ako je istekao rok valjanosti ili istekao dopušteni rok za prodaju i primjenu postojećih zaliha.

Korisnici moraju praznu ambalažu od pesticida, ambalažu s ostacima pesticida, pesticide kojima je istekao rok valjanosti, pesticide kojima je istekla registracija ili dopušteno razdoblje za primjenu zaliha i ostatke škropiva odvojeno skupljati i privremeno čuvati do predaje ovlaštenoj osobi sukladno propisima kojima se uređuje gospodarenje otpadom.

U slučaju nesreće u kojoj je ugroženo zdravlje ljudi, životinja ili okoliš, profesionalni korisnici moraju postupiti u skladu s uputama na etiketi ili sigurnosno tehničkom listu te o nesreći odmah obavijestiti Državni centar 112. Ako profesionalni korisnik tijekom ili nakon tretiranja uoči opasnost ili neželjeno djelovanje pesticida ili ostataka pesticida na zdravlje ljudi, životinja, okoliš, tretirane usjeve ili usjeve koji slijede u plodoredu, mora o tome odmah

obavijestiti Ministarstvo ili nadležnog poljoprivrednog inspektora.

Profesionalni korisnik je obavezan čistiti strojeve za primjenu pesticida u skladu s uputama na etiketi određenog pesticida.

Profesionalni korisnik je obavezan voditi evidenciju o uporabi pesticida. U evidenciju se upisuju najmanje

sljedeći podaci: trgovački naziv sredstva za zaštitu bilja, datum i vrijeme početka i završetka tretiranja, količina primijenjenog sredstva za zaštitu bilja (doza, koncentracija), veličina površine i tretirana kultura odnosno biljni proizvod, objekt, površina, neka druga uporaba.

Korištenje sredstava za zaštitu bilja detaljnije je propisano Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja, Zakonom o Provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja i Zakonom o održivoj uporabi pesticida (NN 14/2014).

Područje:

DOBROBIT ŽIVOTINJA

SMR 11 – STANDARDI ZA ZAŠTITU TELADI

Telad, starija od 8 tjedana, mora se držati u skupinama (ne odnosi se na farme koje na dan pregleda imaju manje od šest teladi ili ako je telad koja još siše smještena sa svojim majkama).

Od ovoga se može odstupiti samo ako doktor veterinarske medicine potvrdi da je tele zbog njegovoga zdravlja ili ponašanja potrebno odvojiti u svrhu liječenja.

Širina pojedinačnoga odjeljka za tele mora biti najmanje jednaka visini teleta u grebenu mjerena u stojećem položaju teleta, a dužina mora biti najmanje jednaka dužini tijela teleta mjerena od vrha nosa do stražnjega (kaudalnog) ruba sjedne kosti (tuber ischii) pomnoženo s 1,1.

Telad mlađa od osam tjedana može se držati u skupinama. U slučaju kada se telad mlađa od osam tjedana drži u zasebnim odjeljcima (osim onih za odvajanje bolesnih životinja) odjeljci ne smiju imati potpuno pune stijenke, nego moraju imati otvore koji dopuštaju teladi izravan vizualni

kontakt i dodir; (ne odnosi se na farme koje na dan pregleda imaju manje od šest teladi ili ako je telad koja još siše smještena sa svojim majkama). Sva telad u skupini ima dovoljno prostora da se bez teškoće može okrenuti, ustati i leći. Teladi držanoj u skupini, mora biti osiguran prostor bez zapreka od najmanje:

– 1,5 m² za svako tele žive vage do 150 kg, – 1,7 m² za svako tele žive vage od 150 do 220 kg -1,8 m² za svako tele žive vage od 220 kg ili više.

Materijali koji se koriste za izgradnju smještaja za telad, odjeljaka i opreme s kojom telad može doći u dodir, ne smiju biti štetni za telad i moraju se moći temeljito čistiti i dezinficirati.

Električne instalacije i oprema moraju se postaviti na način da se izbjegnu udari električne struje.

Izolacija, grijanje i prozračivanje nastambe moraju osiguravati strujanje zraka, koncentracija plinova i prašine, temperaturu i relativnu vlažnost zraka unutar granica koje nisu štetne za telad.

Automatska i mehanička oprema neophodna za zdravlje i dobrobit teladi mora se provjeravati najmanje jednom dnevno, kvarovi se moraju odmah otkloniti, ili se moraju poduzeti odgovarajući postupci za zaštitu zdravlja i dobrobiti teladi sve dok se kvar ne ukloni.

Kod sustava umjetnog prozračivanja, mora se za slučaj kvara osigurati i pričuveni sustav prozračivanja dovoljan za očuvanje zdravlja i dobrobiti teladi do uklanjanja kvara na glavnom sustavu. Mora se osigurati sustav dojava koji osobu koja se brine za životinje upozorava na pojavu kvara sustava te se sustav mora redovito provjeravati.

Telad se ne smije stalno držati u mraku te se mora osigurati odgovarajuće prirodno ili umjetno osvjetljenje koje omogućava normalno ponašanje i fiziologiju teladi. Trajanje umjetnog osvjetljenja mora odgovarati barem razdoblju prirodnoga svjetla u vremenu od 9.00 do 17.00 sati. U objektu mora biti osigurano fiksno ili prijenosno osvjetljenje dovoljno jako da se u svakome trenutku može obaviti provjera teladi.

Telad držana u objektima mora se kontrolirati najmanje dva puta dnevno, a telad koja se drži na pašnjacima najmanje jednom dnevno.

Teletu koje pokazuje znakove bolesti ili je ozlijeđeno, mora se bez odgađanja osigurati odgovarajuću skrb, te kada je to potrebno što prije zatražiti savjet veterinara. Mora postojati mogućnost odvajanja bolesne ili ozlijeđene teladi u odgovarajuće prostore sa suhom i udobnom steljom.

Prostori za telad moraju biti tako konstruirani da svako tele može bez teškoća leći, odmarati se, ustati i njegovati se. Telad ne smije biti vezana, telad držana u skupinama može se vezati najdulje jedan sat za vrijeme hranjenja mlijekom ili mliječnom zamjenom. Oprema za vezanje mora biti takva da ne uzrokuje ozljeđivanje teladi te se mora redovito kontrolirati i prema potrebi prilagođavati kako bi se osiguralo njeno udobno prijanjanje. Svaki vez mora biti načinjen tako da ne može doći do gušenja ili ozljeđivanja te mora omogućavati teletu da se bez teškoća može leći, odmarati se, ustati i njegovati se.

Objekti, odjeljci, oprema i potrepštine koje se koriste za telad moraju se čistiti i dezinficirati kako bi se spriječilo širenje međusobnih infekcija i pojava prijenosnika bolesti. Feces, urin i nepojedena ili rasuta hrana mora se uklanjati kako bi se na najmanju mjeru svelo stvaranje neugodnih mirisa i izbjeglo privlačenje muha ili glodavaca.

Podovi moraju činiti čvrstu, ravnu i stabilnu površinu, biti glatki, ali ne skliski, te izrađeni i postavljeni tako da ne uzrokuju ozljeđivanje ili patnju

teladi koja na njima stoji ili leži te primjereni veličini i težini teladi. Površina za ležanje mora biti udobna i čista, s odgovarajućom drenažom te ne smije štetno djelovati na telad.

Teladi mlađoj od dva tjedna mora se osigurati odgovarajuća stelja.

Telad mora biti hranjena hranom prilagođena njihovoj dobi, tjelesnoj masi i fiziološkim potrebama.

Telad starija od osam tjedana mora imati na raspolaganju dovoljne količine vlaknaste hrane.

U tu svrhu, hrana za telad mora sadržavati dovoljno željeza da se osigura prosječna razina hemoglobina u krvi od najmanje 4,5 mmol/litri.

Tele starije od dva tjedna mora dobivati minimalni dnevni obrok vlaknaste hrane u količinama koje se povećavaju od 50 g do 250 g dnevno za telad starosti od osam do 20 tjedana.

Teladi se ne smije stavljati brnjica.

Telad se mora hraniti najmanje dva puta dnevno.

Pri skupnom držanju teladi i kad se ne hrane po volji (ad libitum) ili pri hranjenju bez upotrebe automatske opreme, sva telad mora istovremeno imati pristup hrani.

Telad starija od dva tjedna mora imati pristup dovoljnoj količini svježe vode ili mora moći zadovoljiti svoje potrebe pijenjem drugih tekućina.

Pri visokim temperaturama okoliša ili u slučaju bolesti, teladi mora biti dostupna svježa pitka voda u svako doba.

Oprema za hranjenje i napajanje mora biti oblikovana, izrađena, postavljena i održavana na takav način da se mogućnost zagađenja hrane i vode svede na najmanju moguću mjeru.

Tele mora dobiti goveđi kolostrum čim prije nakon telenja, a svakako unutar prvih šest sati života.

SMR 12 - STANDARDI ZA ZAŠTITU SVINJA

Na svim gospodarstima mora biti osigurano da, ovisno o svojoj težini, svako odbijeno prase ili svinja za uzgoj držana u skupinama, osim nazimica nakon pripusta i krmača, ima slobodnu površinu od najmanje:

Živa vaga (kg)	m ²
do najviše 10	0,15
više od 10 do najviše 20	0,20
više od 20 do najviše 30	0,30
više od 30 do najviše 50	0,40
više od 50 do najviše 85	0,55
više od 85 do najviše 110	0,65
više od 110	1,00

Ukupna slobodna podna površina za svaku nazimicu nakon pripusta i svaku krmaču, kod skupnog držanja mora biti najmanje 1,64 m² za nazimice i 2,25 m² za krmače.

Kad je skupina krmača i/ili nazimica manja od šest životinja, slobodna podna površina mora biti veća za 10 %, a kada je skupina veća od 40 životinja, može se smanjiti za 10 %.

Za nazimice nakon pripusta i suprasne krmače držane u skupinama dio prethodno propisane površine poda mora biti potpuno pun i to najmanje 0,95 m² po nazimici odnosno najmanje 1,3 m² po krmači, od čega najviše 15 % površine poda može imati otvore za drenažu;

Kod podova od betonskih gredica za svinje koje se drže u skupinama maksimalna širina otvora među gredicama ne smije biti šira od:

- 11 mm za prasad koja siše,
- 14 mm za odbijenu prasad,
- 18 mm za svinje za uzgoj,
- 20 mm za nazimice nakon pripusta i krmače;

Minimalna širina gredice ovakvog poda mora biti:

- 50 mm za prasad koja siše i za odbijenu prasad,
- 80 mm za svinje za uzgoj, nazimice nakon pripusta i krmače.

Krmače ili nazimice ne smiju se držati privezane. Krmače i nazimice moraju se držati u skupinama u razdoblju od četvrtog tjedna nakon pripusta do tjedan dana prije očekivanoga vremena praseња. Stranice odjeljka u kojem se drži skupina moraju biti dulje

od 2,8 m. Ako se u skupini drži manje od šest jedinki, stranice odjeljka u kojem se drži skupina moraju biti dulje od 2,4 m, (na gospodarstvima s manje od 10 krmača one se mogu držati pojedinačno u razdoblju u razdoblju od četvrtog tjedna nakon pripusta do tjedan dana prije očekivanoga vremena prasenja, ali pod uvjetom da se mogu nesmetano okrenuti u odjeljcima). Krmače i nazimice moraju imati stalan pristup materijalima kojim im se omogućuje prikladno istraživanje i manipulacija, poput slame, sijena, drva, piljevine, komposta od glijiva, treseta, njihove mješavine ili drugih prikladnih materijala kojima se ne dovodi u pitanje zdravlje životinja.

Krmače i nazimice koje se drže u skupinama moraju biti hranjene na način da svaka jedinka dobiva dovoljno hrane čak kad postoji i suparništvo za hranu.

U svrhu utaživanja gladi i zbog potrebe za žvakanjem, suprasne krmače i nazimice, moraju dobivati dovoljne količine voluminozne hrane ili hrane s većim sadržajem vlakana kao i hrane visoke energetske vrijednosti. U pojedinačnim odjeljcima za privremeni smještaj posebno agresivnih, napadnutih svinja ili koje su bolesne ili ozlijeđene mora se omogućiti da se one mogu nesmetano okrenuti, ukoliko to nije u suprotnosti sa savjetom doktora veterinarske medicine.

Skraćivanje dijela repa i zubi ne smije se provoditi rutinski, nego samo onda kad postoje dokazi da je došlo do ranjavanja sisa krmača te uški ili

repova drugih svinja. Prije provedbe takvih zahvata moraju se poduzeti druge mjere kako bi se spriječilo grizenje repova ili druge loše navike, pri čemu treba voditi računa o načinu smještaja i gustoći naseljenosti.

Opisane zahvate mora obavljati veterinar ili osposobljena osoba koja ima iskustvo u obavljanju zahvata s primjerenim sredstvima i pod higijenskim uvjetima.

Kastraciju ili skraćivanje repa nakon sedmoga dana života mora provoditi veterinar uz primjenu anestezije i sredstava za ublažavanje boli produženog djelovanja.

POSEBNE ODREDBE ZA RAZLIČITE KATEGORIJE SVINJA

Nerasti

U odjeljku se nerast mora moći okretati, čuti, namirisati i vidjeti druge svinje. Odrasli nerast mora imati slobodnu podnu površinu od najmanje 6 m². Ako se odjeljak koristi za prirodni pripust podna površina mora biti najmanje 10 m² i bez ikakvih prepreka.

Krmače i nazimice

Moraju se poduzeti mjere za smanjivanje agresije u skupini svinja (izbjegavati miješanje nepoznatih svinja, davanje dovoljnih količina materijala za manipulaciju i istraživanje). Moraju se prema potrebi tretirati protiv vanjskih i unutarnjih parazita. Moraju se temeljito očistiti prije stavljanja u odjeljke za prasenje.

U tjednu prije očekivanoga prasenja mora im se dati dovoljne količine odgovarajućeg materijala za ležaj osim ako je to tehnički neprovedivo zbog sustava odvodnje stajnjaka na gospodarstvu.

Iza krmače ili nazimice mora se predvidjeti slobodan prostor za lakše prirodno ili potpomognuto prasenje. Boksovi za prasenje moraju biti opremljeni zaštitom za prasad koja siše kao što je npr. zaštitna pregrada.

Prasad koja siše

Dio ukupne površina poda mora biti dovoljno velik da omogućava istovremeni odmor sve prasadi te mora biti pun ili prekriven pokrovom, ili nasteljen slamom /drugim primjerenim materijalom.

U odjeljcima za prasenje, prasad koja siše mora imati dovoljno mjesta za neometano sisanje.

Prasad se ne smije prije 28. dana starosti odbiti od krmače, osim u slučaju kad je ugroženo zdravlje ili dobrobit krmače ili prasadi. Prasad koja siše smije se odbiti od krmače u starosti od 21. dana, ako ih se premješta u posebne nastambe koje su temeljito očišćene i dezinficirane prije uvođenja nove skupine prasadi te odijeljene od nastamba u kojima se drže krmače.

Odbijena prasad i tovljenici

Moraju se poduzeti mjere za sprječavanje sukoba pri držanju svinja u skupinama.

Svinje se moraju držati u stabilnim skupinama, pri miješanju svinja koje se ne poznaju to treba učiniti u što ranijoj dobi, po mogućnosti prije ili do jednoga tjedna nakon odbića te im se mora osigurati jednake mogućnost za bijeg i sakrivanje od ostalih svinja.

Kod znakova ustrajne borbe potrebno je poduzeti mjere za sprječavanje borbi, primjerice opskrbiti životinje većim količinama stelje, ako je to moguće ili drugim materijalima za istraživanje. Ugrožene životinje ili posebno agresivne životinje moraju se držati odvojeno od skupine.

Pri miješenju svinja dopuštena je upotreba sredstva za smirenje samo u izuzetnim slučajevima, i to samo od strane veterinaru.

OPĆI UVJETI (odnose se na sva gospodarstva bez obzira na kategoriju svinja)

Potrebno je ispunjavati uvjete odredbi propisanih Pravilnikom o zaštiti životinja koje se uzgajaju u svrhu proizvodnje. (NN 44/10).

U objektu gdje se drže svinje potrebno je izbjegavati stalnu ili iznenadnu buku te razinu glasnoće veće od 85 dBA. Svinje se moraju držati najmanje osam sati dnevno na svjetlu jačine od najmanje 40 luksa.

Nastambe moraju omogućiti da svinje:

- imaju pristup fizički i toplinski udobnom prostoru za ležanje koji je dreniran i čist, na njemu mogu istodobno ležati sve životinje,

- mogu se normalno odmarati i ustajati,
- mogu vidjeti druge svinje – (iznimka: u tjednu očekivanoga prasenja i za vrijeme prasenja, krmače i nazimice mogu biti izvan vidokruga pripadnika iste vrste).
- bez obzira na kategoriju imaju stalan pristup dovoljnoj količini materijala kojim im se omogućuje prikladno istraživanje i manipulacija, poput slame, sijena, drva, piljevine, komposta od glijiva, treseta, njihove mješavine ili drugih prikladnih materijala kojima se ne dovodi u pitanje zdravlje životinja.
- se drže na glatkim, ali ne skliskim podovima, napravljenim i održavanim da osiguravaju dobrobit životinja,
- da su primjereni veličini i težini svinja i ukoliko nije osigurana stelja, moraju imati ravnu i stabilnu površinu.

Sve se svinje moraju hraniti najmanje jednom dnevno. Kod skupnog hranjenja i ne po volji (*ad libitum*) ili automatskim sustavom za pojedinačno hranjenje životinja, sve svinje u skupini moraju imati stalan pristup hrani u isto vrijeme.

Svinje starije od dva tjedna moraju imati stalan pristup dovoljnoj količini svježe vode.

Zahvati, osim onih u svrhu liječenja, dijagnosticiranja ili propisanog označavanja svinja, a koji imaju za posljedicu oštećenje ili gubitak osjetljivog dijela tijela ili promjenu strukture kostiju su zabranjeni. Iznimno, dopušteno je:

ujednačeno smanjenje zubi brušenjem ili rezanjem do sedmoga dana života prasadi koja siše pri čemu nastaje glatka površina;

prema potrebi skraćivanje kljova nerasta, kako bi se spriječilo ranjavanje ostalih životinja ili iz sigurnosnih razloga,

- skraćivanje dijela repa,
- kastriranje mužjaka svinje drugim načinima osim kidanjem tkiva,
- stavljanje prstena na nos samo pri slobodnom sustavu držanja životinja.

SMR 13 - STANDARDI ZA ZAŠTITU ŽIVOTINJA KOJE SE UZGAJAJU U SVRHU PROIZVODNJE

Posjednik životinje mora osigurati uvjete u kojima se životinje (osim riba, gmazova ili vodozemaca) uzgajaju ili drže s obzirom na njihovu vrstu i njihov stupanj razvoja, prilagodbu i udomaćenost, te njihove fiziološke i etološke potrebe u skladu sa stečenim iskustvom.

O životinjama treba skrbiti dovoljan broj odgovarajuće osposobljenog osoblja s primjerenim znanjem i

stručnošću. Sve životinje držane u sustavima proizvodnje u kojima njihova dobrobit zavisi od redovite skrbi posjednika, moraju biti kontrolirane najmanje jednom dnevno. Životinje u drugim sustavima uzgoja treba kontrolirati onoliko često koliko je potrebno da se spriječi patnja životinja.

U objektu je za preglede/kontrolu životinja potrebno osigurati primjereno fiksno ili prijenosno osvjetljenje. Bolesnim i ozlijeđenim životinjama mora odmah biti osigurana pomoć i njega te mora postojati mogućnost njihova odvajanja u primjereni prostor sa, tamo gdje je to primjenjivo, suhom i udobnom steljom.

Posjednik životinja mora imati evidenciju o svakom liječenju životinja i o broju uginulih životinja nađenih prilikom svakog pregleda.

Navedenu evidenciju posjednik mora čuvati najmanje tri godine od zadnjeg unosa podataka te je dati na uvid na zahtjev nadležnog tijela.

Životinjama mora biti osigurana sloboda kretanja primjerena njihovoj vrsti te u skladu s postojećom praksom i znanstvenim spoznajama čime će se spriječiti nepotrebne patnje ili ozljede.

Ako je životinja stalno ili povremeno privezana ili boravi u ograničenom prostoru, treba joj na temelju postojeće prakse i znanstvenih spoznaja osigurati dovoljno prostora u skladu s njezinim fiziološkim i etološkim potrebama (ako su životinje

vezane način vezanja im mora dopuštati da neometano liježu, leže i ustaju te da nisu zategnute oko vrata).

Materijali koji se koriste za izgradnju prostora za smještaj životinja, odjeljaka i opreme s kojom životinje mogu doći u doticaj, ne smiju biti štetni za zdravlje životinja i moraju se moći temeljito čistiti i dezinficirati. Prostor za smještaj životinja i oprema s kojom životinje dolaze u doticaj moraju biti izgrađeni i održavani tako da nemaju oštih rubova ili izbočina na koje bi se životinje mogle ozlijediti.

Strujanje zraka, koncentracija prašine i plinova, temperatura i relativna vlažnost zraka moraju biti u granicama koje nisu štetne za životinje.

Životinje držane u objektima ne smiju biti cijelo vrijeme u mraku niti bez razdoblja odmora od umjetnog osvjetljenja. Ukoliko dostupno prirodno svjetlo nije dostatno za osiguranje fizioloških i etoloških potreba životinja, mora se osigurati primjereno umjetno osvjetljenje.

Životinjama koje se drže izvan objekata, treba osigurati zaštitu od nepovoljnih vremenskih uvjeta, grabežljivaca i drugih opasnosti za njihovo zdravlje.

Sva automatska ili mehanička oprema nužna za zdravlje i dobrobit životinja mora se kontrolirati barem jednom dnevno.

Nedostaci se moraju odmah ispraviti, ili ukoliko je to nemoguće, moraju se poduzeti radnje radi osiguranja

zdravlja i dobrobiti životinja. Ukoliko zdravlje i dobrobit životinja ovise o sustavu umjetnog prozračivanja, mora se osigurati pričuveni sustav prozračivanja koji će u slučaju kvara osigurati dovoljnu obnovu zraka u svrhu očuvanja zdravlja i dobrobiti životinja, te mora biti ugrađen sustav uzbunjivanja radi upozorenja u slučaju kvara. Sustav uzbunjivanja treba se redovito provjeravati.

Životinjama mora biti osigurana hrana primjerena njihovoj dobi i vrsti, u količini dovoljnoj da ih se održi u dobrom zdravlju i da se zadovolje njihove nutritivne potrebe. Niti jedna životinja se ne smije hraniti niti joj se smije nuditi tekućina na način kojima im se može uzrokovati nepotrebna patnja ili ozljeda.

Hrana ili tekućina koja se daje životinjama ne smije sadržavati bilo koje tvari, kojima im se može uzrokovati nepotrebna patnja ili ozljeda.

Sve životinje moraju imati pristup hrani u vremenskim razmacima koji su primjereni njihovim fiziološkim potrebama.

Svim životinjama mora biti osiguran pristup vodi primjerene kvalitete u dovoljnim količinama ili moraju biti u

moćnosti zadovoljiti svoje potrebe za unosom tekućine na drugi način.

Za korištenje voda za tehnološke i slične potrebe (za potrebe uzgoja životinja) potrebno je ishoditi vodopravnu dozvolu za korištenja

potrebno ishoditi u slučaju kad se voda zahvaća iz sustava javne vodoopskrbe.

Oprema za hranjenje i napajanje mora biti osmišljena, izrađena i postavljena tako da se na najmanju moguću mjeru smanji zagađenje hrane i vode i sukob među životinjama.

U hranu za životinje smiju se dodavati samo dopuštene tvari koje se koriste u preventivi, liječenju i u zootehničke svrhe. Zahvati na životinjama se provode na način kojim se ne utječe na odredbe posebnog propisa o zaštiti svinja. U uzgoju se ne smiju primjenjivati prirodni ili umjetni načini uzgoja životinja koji uzrokuju ili mogu uzrokovati patnju ili povredu bilo koje životinje. Iznimno je dopušteno korištenje određenih načina uzgoja životinja za koje je vjerojatno da će uzrokovati samo minimalnu ili trenutnu patnju ili ozljedu, ili tijekom kojih bi se mogli provoditi postupci koji ne uzrokuju trajnu ozljedu.

voda (izdaju Hrvatske vode) za količinu do 10.000 m³/godišnje odnosno koncesiju za korištenje voda za tehnološke i slične potrebe (izdaje Ministarstvo poljoprivrede) za količine vode iznad 10.000 m³/godišnje. Navedenu dozvolu i koncesiju nije

Životinje se ne smiju držati u svrhu proizvodnje, ako se ne može razumno očekivati, na temelju njezinog genotipa ili fenotipa, da se mogu držati bez štetnog učinka po njihovo zdravlje ili dobrobit.

MINISTARSTVO
POLJOPRIVREDE

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

SAVJETODAVNA
SLUŽBA

